

Azt mondják, mindenkinek van őrangyala. Nem a szóval van bajom. Azzal, ahogy használják. Szerencse értelemben, vagy egyéb véletlenszerűségként. Lefokozásnak tartom, ha metaforává egyszerűsítik. De mit tehetek, miután az Értelme Korának hajnala óta tilos szó szerint érteni, látványos csodának, kedvező fordulatnak tartani?!

Hari Kunzru 3

DEUS EX MACHINA

Az „őrangyal” kifejezés, persze, a legrosszabb fajta népi hiedelempléda. Itt most nem fejthetem ki, mert ehhez – nektek halandóknak – több kötetnyi hittudományi magyarázatra volna szükségetek, melyet csak akkor olvasnátok el, ha ezek a könyvek óriási reklámot és dicsérő kritikákat kapnak. Az élet rövid, a művészet végtelen – mondta egy hitetlen*, bár amikor mondta, másféle életre gondolt, mint az enyém.

Azzal se terhelném e szöveget, hogy az „őrangyalt” mindig idézőjelbe teszem. Legyen elég annyi, hogy tágabb értelemben a jó szellem, a tündér, a dzsinn, a házi isten, a bálvány, a kobold is e fogalomkörhöz tartozik. Anyagtalan, erős és tevékeny lények. Volt idő, mikor reméltük, hogy lesz egy ember, aki megalkotja az összes vallás szintézisét, ami mindent megmagyarázna, helyettem is. Akadt néhány szorgos német, de egy ideje megszűnt az esély a sikerre, és idejémtúlt újra törekedni rá, mert ti a számítógépes játékokat alkottátok meg végül.

Így hát marad az őrangyal továbbra is. Nyilván vannak kérdéseid. Igen, Isten van. Igen, ő teljesen megértő. De nem, egyáltalán nem a saját képére teremtette az embert. Ez egy darabka hebraikus hiúság volt, amely számtalan bajt okozott az évszázadok során. Mint a mennyei sereg egyik tagjától, fogadd el tőlem, hogy Isten hátborzongatóbb a legkerengőbb dervisnél, a legelvontabb oszlopos szerzetesnél is. Igen, a hagyomány szerint mi, angyalok, gombostűfejen táncolunk. Ami nem korlátoz minket, hiszen – mint mondtam – teljesen anyagtalanok vagyunk.

Ami a vallásgyakorlást illeti, egyáltalán nem várjuk el a felekezethez tartozást. Helyeseljük a szertartásokat, a bűnbánatot, a böjtöt, az áldozást – csak tessék! De egyik sem hatásosabb a másiknál. Az őszinteség a lényeg. Azt méltányoljuk. De a dzsihádok és kereszties hadjáratok; a szektásság és a szakadárság; a viták, hogy hány ujjal vessünk keresztet; hogy maradjanak-e ábrázolások, vagy zúzzuk be őket – mindez nagyon távol áll a lényegtől. Alapjában véve: tégy, amit akarsz. Mulass. Révedj. Őlkezz. Azt akarjuk, hogy jól érezd magad, de az ég szerelmére, próbálj rendes lenni. Nem túl nagy kérdés, ugye?

Ha belenézel a középkori angyaltan egy vékonyabb kötetébe, ott találsz megemlítve. *Liber Argentum* (1312) című könyvében Otto van Leyden

„az arkangyalok alá, de még a főbb döntéshozók közé” sorol engem. A drezdai bölcs, Athanasius Hermeticus lelki szeme előtt egyszer az egész függelmi viszonyrendszer megjelent, miközben kolostori cellájában feküdt. Sajnos,

ahogy leírta (*De Rerum Ignotum*), kicsit színtelen, mert szegény

4 Athanasius mindig jobb volt a meditációban, mint a szófűzésben.

A *Dictum Sapientae* ismeretlen 13. századi szerzője – a rágalmazás nagymestere – megadja a nevemet is, melyet azonban jelenleg nem áll jogomban felfedni. E papi előljáró (akinek történetesen Pablo volt a neve) jobban is tudhatta volna, hogy nem dobálózhat felelőtlenül bizalmas információkkal. Nem csoda, hogy rosszul végezte: az egyház bírósága máglyahalálra ítélte, amiért eretnek véleményének adott hangot Pál apostol nemi habitusáról.

Ám ez mellékes. Őrangyal vagyok, és születése óta egy Christina nevű ifjú hölgyre vigyázok. Mióta embriójának első sejtjei formálódni kezdtek, azóta kísérem állandó és teljes angyali figyelemmel. Ahogy kifejlődtek csontszövetének száalai, megjelentek az első vértestek szíve kicsiny tarsolyában, elbűvölten és elégedetten néztem, azóta őerte létezem.

Mint közismert, Isten útjai kifürkészhetetlenek. Az egyik legrejtélyesebb a megbízási rendszere. Hogy egy kis szakmai kitérőt tegyek, nem mindenkinek van őrangyala. Előfordul, hogy többeknek van egy. Ha nem is korlátok nélkül, de nekünk, angyaloknak, rendkívüli adottságaink és képességeink vannak, úgy-hogy ez nem olyan hátrányos, mint elsőre hangzik. Az Egyesült Államok déli részén, például, egy egész város osztozik egy őrangyalon. Ez nem valamiféle égi fukarság. Teljes figyelmet kap mindenki. Átgondolt az őrangyalok beosztása. Ám a módszer mennybéli, és Isten a legkevésbé sem nyújt betekintést a nyilvántartásába.

Tehát én Christinára ügyelek. Csak Christinára. Őt szívből szeretni, ez a rendeltetésem, és ebbéli érzésem csupán visszfénye Isten hatalmas szeretetének, melyet iránta és minden élő iránt érez. Christina huszonnyolc éves. Gesztenyebarna hullámos haja van, melyet hosszúra engedve visel. Olyan fénykoszorút von feje köré, miközben lépdél, hogy utána fordulnak, megnézik az emberek. Nem tud erről. Azt hiszi, csúnya. Részben amiatt, hogy nem divatos a testalkata. Teltebb, nőiesebb annál, amit a divatdiktátorok épp erőltetnek. De Christina szép. Rendkívül, fájdalmasan szép. Köldökmélyedése, kulcsfontjának vonala, bőrének finom mintázata – láttam kialakulni mind-ezeket – elbűvölőek. Christina szexi is. De erről majd később.

Christina költő szeretne lenni. Olyan, akinek közlik a költeményeit. Tizenhárom éves kora óta ír verseket. Nagyon jókat, de ennek sincs tudatában. Kétségei vannak. Sokat kételkedik, rongálja magát a tehetsége, a külleme, a jövője miatti aggódással. Legutóbb egy Robert nevű, hitvány alakkal rongálta, szomorította magát. Annyira, hogy a halál gondolatával foglalkozik.

Barátnője londoni lakásának fürdőszobájában a faliszekrény tükre előtt áll, kezében egy gyógyszeres üveg, a címkéjét nézegeti.

Teljesen elrévül. A címke elkenődött felirata segíti a döntést. Iskolai kérdőívekre, adózási űrlapokra és más lehangoló, életidegen dolgokra emlékezteti. Christina mindig elvontnak és sorszerűnek képzei a ha- 5
lálát. Olyannak, mintha nem is vele történne. De most elérkezett az ideje – erősíti meg gyanúját a személytelen betűhalmaz. Még pár perc, és Christina lecsavarja a kupakot, kiborít egy maréknyi nyugtatót, matat a fogmosó pohárral meg a vízcappal, aztán a tenyerébe vett összes keserű tablettát lenyeli a langyos vízzel.

És itt jövök én a képbe.

Christina az arcát nézi a tükörben. Szétfolyt a szemfestése, és azt gondolja, hogy a két sötét karikától foltos arcával olyan, akár egy panda. Inkább rajzokról és mesekönyvekből ismeri a pandákat, mint filmekből és fotókról. A valóságban egyet sem látott még, mert aznap, mikor apja elvitte az állatkertbe, nem bújtak elő. Az ő fejében a bambuszrüggyet majszoló pandák mindig mosolygósak, mert a gyermekkönyvek rajzolói – emberi érzelmet tulajdonítva nekik – ilyennek ábrázolják őket. Ezért, hogy még jobban hasonlítson egy pandára, Christina, halványan belemosolyog a fürdőszobai tükörbe, mielőtt megöli magát.

Ismerem Christina minden porcikáját, gondolatát, érzését, hangulatát. Tudom, mit szeret, mit nem, melyik a kedvenc zenekara, hol az a pont a nyakán, melyet szeret, ha csók közben megérint a partnere. Pontosán tudom, milyen erősen szereti a kávé, és hogy mit súgott neki haldokló nagymamája a kórházban. Azt is tudom, hogyan fog hatni rá a maréknyi lenyelt pirula. Tudom a nevét az összes vegyületnek, amely kémiai kölcsönhatásba lép zsidbadt agyának megtámadott sejtjeivel.

És igencsak sokat tudok Robertről. Akinek sok van a rovásán.

A könyvbemutatóján olyan csaliszöveget súgott Christináknak, amely már akkor is régi volt, amikor Boccaccio leírta a *Dekameron*ban. Egy mondatot, amely különféle változataiban tizenhét kultúrában van jelen, köztük egy 10. századi norvég rúnakövön. És Christina bevette! A taxiban Robert tapizással nyomult tovább, és a következő hetekben elkövetett egy sor galádságot, amit Christina izgalmasnak és szenvedélyesnek vélt. Aztán rajtakapta, hogy a másik barátnőjével kötött le egy karibi utazást. Kapcsolatuk tegnap véget ért kilenc hónapja és tizenhét napja során Christina bámulatosnak tartotta Robertet.

Leginkább azért, mert kiadták a verseit, és egy díjat is nyert velük. Christina szerint Robert éles eszű, lángelkű és bátor – egyszóval: zseni. Szerintem üres, nagyképű, gátlástalan hólyag, aki a legjobb sorait egy manchesteri

költőtől lopta tíz évvel azelőtt. Egy nyári mesterkurzuson találkozott vele, és miután leminősítette, azt mondta neki, ha keményen dolgozik, egyszer még olyat is alkothat, amit érdemes megtartani. Robert velejéig romlott, alattomos gonosztevő. Az ágyban is gyatra, de ezt Christina – szerelmes lírai képzelmében elmerülve – nem érzékelte, vagy nem vette észre, hogy érzékelte. Ahogy arra sem figyelt, hogy legalább a teste vonzó-e.

6 Nézem Christinát, ahogy lenyeli a pirulákat. A grimasz, amit vág – arcizmai megfeszülésének és elernyedésének sajátos hulláma – négyéves kora óta ugyanolyan, és éppúgy ismerős nekem, ahogy utána három ujjal belesimít hullámos hajába. E mozdulatért szeretett bele egy Hervé nevű francia fiatalember tavaly egy párizsi kávézóban. Christina egyedül utazott Párizsba, hogy összeszedje magát egy Richard nevű silány, ámde publikáló fickóhoz fűződő fájdalmas kapcsolata után. Christina a limonádéjába kortyolva próbálta felidézni kedvenc számukat, amely – mint később kiderült – Richardnak egyidejűleg Wandával és Gabyval is kedvenc száma volt. Tűnődése közben emelte a kezét így a hajához.

Hervé szintén költő volt, ezért jó eséllyel pályázott Christina figyelmére. Igaz, természettől félnék volt, és még semmit nem közöltek tőle. Ennek ellenére, bátorkodott szóba elegyedni a szép külföldi hölgygel.

Sajnos gyengén tudott angolul, és Christina gondolatai túlságosan Richard körül forogtak ahhoz, hogy megpróbálja megérteni, amit Hervé mondott. Lerázta, mert a sokadik aznap délutáni nőcsábásznak vélte, aki fel akarja csípni őt. Kár, mert ők ketten szép reményű pár lettek volna. Akár a Nagy Szerelem is kibontakozhatott volna közöttük. Ehelyett Hervé egyedül téblábolt padlószobájában, Christina pedig folytatta az irodalmi estek látogatását, kitéve magát annak, hogy olyan alakok mellett köt ki, mint Robert. A nemtörődömség szülte bizonytalanságban, de tudva, hogy nem vezet jóra.

Christina lezöttyen a vécéfedőre, fejét a mosdókagyló oldalának dönti, és leereszti a szemhéját. Mögötte benzodiazepin molekulák férköznek az agyába, kizárva minden nyugtalanságot és szorongást, mintegy lazító vegyi masszázst adva gondolat szövetének. Alvást, sötétséget, lezárást sugallva. Orcáján két ellentétes érzet: a mosdókagyló hideg porcelánja és kedvenc fekete mellényének meleg gallérja. A fürdőszobaajtó másik oldalán senki nincs. Csak egy nappali, egy dohányzóasztal, rajta egy teli hamutartó, egy üres vodkásüveg, és egy kehely elolvadt fagyalt. Paulette elment. Mindenki elment. Senki nincs ebben a lakásban Christinával, aki tegnap ment át Paulette-hez, és sírta végig az éjszakát a kanapén a tartalék paplan alatt, melyen mások szaga érződött.

Miközben Christina elveszti eszméletét, és lerogyik a kőre, autómotor duruzsolása hallatszik a lakás ablaka alól. Ahogy lennie kell. Aznap este, amikor Christina egy üveg olcsó vodkával küzdve felidézte szeszes mélypontjait

– melyek sora tizenhat éves korában egy autós moziban kezdődött –, én más-hol voltam. A háttérben azon dolgoztam, hogy más irányt vehessenek az események. Ehhez a leghatékonyabb eszközt vettem igénybe: egy számítógépet.

Csodás dolog a komputer. Charles Babbage, Alan Turing, Neumann János, még Bill Gates is – mind nagy kedvencem. Mióta e csodagépek az emberi társadalom minden területére behatoltak, a munkám jelentősen könnyebb lett. Az angyalok tevékenységük során, természetesen, a technika minden vívmányát használják, különösen az átlagember számára bonyolult, nehezen érthető gyors adatrögzítőket és –tárolókat. A modern világ érzékfeletti tevékenységének fő eszköze azonban számítógép. Egy olyan korban, amikor (az üdvösségpolitika új irányvonala miatt, melyet itt nem helyénvaló kifejtteni) szigorú egyezmény tiltja a csodatevést és a földöntúli erők nyílt megmutatkozását, nagyon szűk az angyali beavatkozások köre. Mostanság nemigen reptethetünk valakit vállra véve, jelenhetünk meg arany fényben fűrődve, vagy lehetünk más módon látványosak. Kár, viszont egy igazi művész a hátrányokat is képes előnyére fordítani. A minimalizmusnak is megvan a szépsége, és az én ízlésemhez a félvezetőkre épülő ténykedés áll legközelebb.

A sors megváltoztatásához jelen esetben beértem annyival, hogy elektronokat mozgattam. Konkrétan: féltucat ponton megváltoztattam az elemi részecskék töltését egy Suzie nevű ingatlanügynök asztali számítógépének központi egységében. Néhány egyest nullára, néhány nullát egyesre cseréltem egy kényes algoritmus futtatása közben. E kis beavatkozás folyamán módosult Suzie napirendje. Amikor ma reggel munkához látott, azzal szembesült, hogy az egyik találkozója, melyet a délután közepére tett, igazából kora este esedékes. Hogy este hétkor kell megmutatnia a lakást Harakami úrnak. Vagyis öt perc múlva. Paulette Conollynak sürgős az eladás, és Harakami Jukió esélyes vevőjelölt.

Természetesen, a japán érdeklődő elektronikus naptárát is átállítottam, úgyhogy most Suzie és Jukió egyaránt azt hiszi, hogy rosszul emlékezett: valójában három órával későbbre beszélte meg a találkozót.

A komputerekkel végzett munka szépsége a bizalmi jelleg. Ezek az ingatlanügynökök és a képregényrajzolók (ez utóbbi Harakami Jukió foglalkozása) életében oly fontos szerepet betöltő készülékek olykor zsigeri vonzerővel vagy kozmikus kisugárzással bírnak. Mély értelmű, misztikus tárgyak – sugallatok, megérzések hordozói – és teljes figyelmet igényelnek. Suzie és Jukió gondoskodik hibátlan és biztonságos működésükről, vírusmentességükről. A magasrendűvel szembesülve az emberi esendőség a hitre hagyatkozik. Mindkettő bízik az eszközében, és kétség nélkül elfogadja a

kijelzett időpontot. Ezért annyira hasznosak nekünk, angyaloknak ezek az alkalmatosságok. Ők lettek a modern kor ereklyéi, látomáshordozói.

Suzie és ügyfele könnyed társalgásba merülve lépked az emeleti lakás felé, ahol Christina eszméletlenül hever a fürdőszobapadlóján, és a
8 mosdókagylóban egy üres nyugtatósüveg jelzi ennek egyértelmű okát.

Paulette szólt Christinának, hogy későn jön haza, mert Clive-val találkozik, hogy tisztázzák viszonyukat. Említette, hogy jön az ingatlanügynök, és megkérte, hogy tegye elfogadható rendbe a lakást. Christinának zaklatottságában mindez kiment a fejéből, sőt óriási rendetlenséget csinált. Nedves papírzsebkendők, üres cigisdobozok, rágcsálnivalók maradványai, elszórt ruhadarabok és teleírt papírlapok borították a lakást. Ez utóbbiakon, vagy egy tucaton, Roberttel akarta közölni, hogy mit gondol róla. Szabadversben.

Christina mélyrepülésének nyomait meglátva, Suzie-nek a düh az első reakciója. Vannak, akik szándékosan megnehezítik a dolgát. De muszáj megbirkóznia a helyzettel, ezért színleg rámosolyog ügyfelére. Jukió visszamosolyog, de nem azért kényszeredett, mert őt is bosszantja a lakás állapota. Egyszerűen *déja vu* élménye van. Mintha már járt volna itt, szívta volna ezt az áporodott, füstös levegőt, melybe egy másik szag is vegyül, melyet szeretne elcsípni, megtartani és kiélvezni. Mert valakié.

Suzie épp átlépné Christina ledobott paplanját, majd kimondaná a végzetes „és ez itt a fürdőszoba” szavakat, amikor Jukió hirtelen úgy érzi, meg kéne állítania. Mintha szeretne felkészülni arra, ami az ajtó túloldalán várja. Sosem fog rájönni, hogy miért volt ez. És nem lepődik meg, amikor meghallja a sikolyt. Igen, Christina teste láttán Suzie – a sok kriminézéstől kialakult reflexként – felsikolt. Egy test a fürdőszoba padlóján neki azt jelenti, *itt bűntény történt*, és mire Jukió bedugja a fejét az ajtón, hogy lássa, miért sikított, már csuklyás hóhérokat lát lelki szemei előtt, és folyosókat, melyeken futva menekül.

Christina kifejezetten jól mutat, amit biztosan nem akart. Olyan testtartásban fekszik, amely több jelentős japán és európai műalkotásra emlékeztet. Oféliára. Hokusai alélt udvarhölgyére. Néha Jukió is e pózban ábrázolja hősnőit, leginkább Kék Lolát, akit többnyire a saját nőideálja szerint alakít. Ami felettébb kényelmes és – sietek hozzátenni: nincs részem benne – tökéletesen működik. Persze Christina nem bociszemű gyermekded figura, mint Lola, de hát Jukiónak nincs nagy tapasztalata háromdimenziós nőszemélyekkel.

Jukiót elsőre nem a haláleset lepi meg a fürdőszobában, hanem a halott lány szépsége. Nem éppen természetes, de bámulatos, és nagyon jól illik a képregények ízlésvilágához. Annyira fontos ez első benyomás, hogy mire Suzie sikoltozva visszaroohan a nappaliba, Jukió már el is tárolta az eszméletlen Christina alakját a „szívdobogtató látványok” közé, mely valahol mindenki memóriájában megtalálható, csak az emberek többsége nem tud róla

vagy nem fér hozzá. Nem így Jukió, aki néha képes egyik-másikat előhívni és szavakba önteni, némileg a 10. századi japán udvarhölgy, Szei Sónagon stílusában: „Míves penna vont a finom tusvonal, az estéli Ginza neonfényessége, magas pontszám *A szorít az idő* nevű videójátékban, a gesztenyeszín hajfellegű szép lánytetem”.

Jukió legugol, és kitapintja a lány pulzusát. Annyira gyenge, hogy alig érzékelhető. De Christina életben van. Jukió szíve nagyot dobban a felismeréstől.

Hívjon mentőt! – kiáltja ügynökének. Feleslegesen, mert Suzie – abban a hitben, hogy egy krimi közepébe csöppent – a rendőrségtől a polgári védelemig mindenkit riaszt. Tíz perc múlva szirénázástól visszahangzik az esti utca. Jukió próbaképpen megpofozgatja Christinát. Miután nem reagál, Jukió szánakozva leül mellé a kőre, és ölébe vonja a lány fejét.

A mentősök ebben a pózban találják őket. Megnézik az üres orvosságosüveget, és beadnak a lánynak egy élénkítő injekciót – felgyorsul tőle a szívverése, de nem tér magához. Jukió úgy dönt, hogy vele megy a kórházba. A mentőben le sem veszi a szemét a lány arcáról, amelyet kissé elcsúfít az oxigénmaszk.

Jukió így is elbűvölten nézi Christinát, és időnként sokatmondóan megszorítja ernyedt kezét. A lakásban Suzie egyik cigarettájáról a másikra gyújt. Paulette-t visszajöttét várja, aki közölte a fásztó és unalmas Clive-val, hogy mostantól egyedül fásztó és unalmas.

Mi egyebet mondhatnék? Mára végeztem, és tisztán művészi szempontból, minden simán ment. Szándék és forma tisztán megvalósult, és ez különösen jólesik. Egy ideig elégedetten távol maradhatok. Ismét megfigyelő leszek, lankadatlan éberséggel és szeretettel Christina iránt. Érdeklődéssel várom a fejleményeket. Jukió kiszakad a munkájából. A manga képregényírás nem költészet. A japán és az angol érzelmi skála nem mindig összeegyeztethető. Christina bonyolult, szélsőséges és sokkal kifejezőbb a maga nyelvén, mint Jukió a sajátján. És meglehetősen nyűgös, legalábbis ezekben a napokban. De furcsább párok is összeálltak már, némelyik általam, és – Hervéhez hasonlóan – Jukió is fejlődőképes egy kapcsolatban. Remélem, felismeri, hogy szerencsés ember. Kapott egy lehetőséget. Az ő arca lesz az első, amit Christina megpillant, amikor magához tér. Olyannak látja majd, mint egy angyalét.

Fordította Szilágyi Mihály